

El Palau de la Música de Barcelona va acollir un dels actes més multitudinaris contra les detencions del 92. Una comissió del Consell d'Europa ha investigat les denúncies de tortures presentades pels independentistes.

Maxiprocs a l'independentisme

Vint-i-cinc independentistes catalans detinguts el juliol del 1992 seran jutjats ben aviat per l'Audiència Nacional espanyola. Com ha pogut saber EL TEMPS, Espanya ha vetat la publicació d'un informe del Consell d'Europa sobre la pràctica de tortures.

Entre el 29 de juny i el 14 de juliol del 1992 foren detinguts 34 independentistes de tots els Països Catalans en una operació duta a terme per la Guàrdia Civil, ordenada pel jutge Baltasar Garzón. D'aquests detinguts, 25 seran jutjats entre els dies 3 i 20 del mes d'abril a l'Audiència Nacional espanyola. Tots es troben en llibertat provisional, sinó quatre que, gairebé tres anys després de les detencions, encara romanen en presó preventiva. Són Joan Rocamora, David

PERSONES JUTJADES

Marcel Dalmau.

Té trenta-tres anys. És pintor i viu a la Garrotxa. El 4 de juliol del 1992 fou detingut i conduït a Madrid. "Vaig entrar a la Direcció General de la Guàrdia Civil el diumenge, dia 5 de juliol, a la matinada. Les sessions de tortura a què em sotmeteren consistiren a fer-me estar hores i hores de genolls a terra, on hi havia una mena d'estelles que se'm clavaven a la carn. Em col·locaren les mans a l'esquena i una bossa de plàstic al cap que un o dos torturadors m'anaven estrenyent fins a produir-me una asfíxia angoixosa. Mentrestant, uns altres torturadors em

colpejaven tot el cos (...) També m'obligaren a posar-me als testicles un fil elèctric que tenia tres terminacions. Van estar una llarguíssima estona intimidant-me i dient-me bestieses de contingut sàdic al voltant de temes sexuals". Així va relatar els fets Marcel Dalmau setmanes després. Va passar dos anys de presó preventiva i ara s'enfronta a una petició fiscal de vint-i-dos anys.

—*Quin record en té, d'aquells dies?*

—No és ni un record. Ho tinc molt viu. El que me'l fa tenir més present són les notícies que van sortint de tant en tant, de gent torturada. Si fos una cosa del passat, seria un record llunyà, però el problema és que es va repetint mentre la majoria de polítics continuen amb els braços plegats. Els últims independentistes detinguts acusats de col·laborar amb ETA, i després alliberats sense càrrecs, han tornat a denunciar tortures.

—*Com veu el judici que es farà aviat?*

—Per mi és un episodi més, però no el més important, de l'operació que va començar aquell estiu del 92. És un judici contra ells: no han investigat les tortures denunciades oportunament i ni tan sols han obert la possibilitat d'investigar-les. Han estat arxivades, sense investigació. No puc confiar gaire en la justícia espanyola. Fins ara només veig que és dirigida política-ment. Ni tan sols la considero legítima, perquè no reconeix els drets fonamentals del nostre poble.

—*Té una petició de vint-i-dos anys de presó. Defensa la seva innocència?*

—Sí. Tot es basa en declaracions fetes sota tortura. No hi ha cap prova contra ningú. És clarament un judici polític.

—*Què vol dir això?*

—En aquest judici jutgen l'independentisme català. Intentaran, com llavors, de fer un altre escarment i justificar l'operació repressiva del 1992.

—*Quina és, per vostè, la solució del conflicte?*

—Tenint en compte que ens trobem davant un conflicte amb arrels polítiques de fons, i tenint en compte la correlació de forces d'una banda i altra, el que caldria és una solució política que fos digna per als encausats.

—*Quina seria aquesta solució?*

—Reconèixer el problema polític de fons, deixar de criminalitzar l'opció independentista i deixar en llibertat els presos polítics, sense claudicacions ideològiques.

Martínez, Esteve Comellas i Josep Musté. La resta de processats són Jaume Oliveras, Jordi Bardina, Francesc Puy, Antoni Capdevila, Miquel Casals, Ramon López, Artur Escútia, Vicent Conca, Xavier Puigdemont, Ferran Ruiz, Marcel Dalmau, Josep Maria Granja, Francesc Tolosana, Xavier Ros, Vicent Coll, Eduard López, Ramón Piqué, Josep Poveda, Eduard Pomar, Jeroni Salvador i Àngel Pitarch. El mi-

nisteri fiscal els acusa de diversos delictes —pertinença a banda armada, col·laboració, tinença d'armes i explosius...— que sumen una petició fiscal inicial de més de 500 anys de presó.

La detenció d'aquesta trentena d'independentistes a pocs dies de la inauguració dels Jocs Olímpics va desencadenar una onada de rebuig popular que va mobilitzar milers de persones en actes de protesta com els del Palau de la Música de Barcelona o del Parc de la Devesa de Girona. L'operació Garzón també va despertar la crítica de la totalitat de les forces polítiques catalanes i dels màxims responsables institucionals. El president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, va arribar a afirmar que les detencions havien anat "més enllà del cercle terrorista". Les denúncies de maltractaments o tortures fetes per alguns dels detinguts un cop alliberats van fer pujar la indignació. En un primer moment els responsables de la seguretat de l'estat en aquell temps, el ministre de l'Interior José Luis Corcuera i el director general de la Guàrdia Civil Luis Roldán, van negar taxativament la versió dels independentistes. Però ja era massa tard. La majoria de forces polítiques van exigir una investigació a fons de les denúncies i depuració de responsables en cas de demostrar-se culpabilitat. Aquesta investigació no s'ha arribat a fer mai.

L'informe de la metgessa forense Leonor Guevara, que va reconèixer els detinguts en un despatx de la Direcció General de la Guàrdia Civil, va trobar lesions en divuit dels independentistes. Aquestes lesions eren bàsicament hematomes, contusions i erosions en diverses parts del cos. L'informe mèdic de l'hospital Jiménez Díaz de Madrid, on fou ingressat Marcel Dalmau després d'un intent de suïcidi per a evitar més tortures, també troba lesions, prèvies a l'intent, imputables a maltractaments. L'informe, signat pel doctor J. M. de Campos, diu: "En l'exploració hom aprecia una petita zona de contusió, recent, a nivell occipital, petites zones d'envermelliment en totes dues espatlles i costats, a més de contusions i erosions en tots dos genolls". Marcel Dalmau, juntament amb nou detinguts més, van presentar denúncia per tortures al Jutjat d'Instrucció núm. 22 de Madrid, que va obrir les diligències prèvies 4061/92, i onze independentistes més van fer això mateix al Jutjat d'Instrucció núm. 13 de Barcelona, que va obrir les diligències prèvies 3282/92. La justícia no ha arribat a obrir mai una investigació sobre els fets denunciats i les diligències han anat passant, d'instància judicial en instància judicial, fins al Tribunal Constitucional, que va arxivar-les.

El vet d'Espanya. Encara que la justícia

espanyola hagi arxivat les denúncies de tortures, l'acusació pensa dur el cas al Tribunal Europeu de Drets Humans. Aquest òrgan rebrà ben aviat, segons fonts dels advocats, tota la documentació relativa al cas. Però no és pas aquesta l'única institució al corrent de les denúncies de les tortures formulades pels independentistes detinguts. Segons que ha pogut saber EL TEMPS, membres del Comitè per la Prevenció de la Tortura del Consell d'Europa van visitar l'any passat dues vegades l'estat espanyol, per preparar l'informe que aquest organisme publica periòdicament sobre maltractaments o tortures a diversos estats de la Unió Europea. Durant les dues visites, el maig i el juny del 1994, els membres de la comissió es van entrevistar amb algun dels independentistes encausats i amb alguns dels advocats que porten el cas. En el mateix viatge, els experts europeus van visitar també presons com la Model, Carabanchel i Alcalá Meco, comissaries de la policia espanyola i de la Guàrdia Civil de Madrid i Bilbao, i recolliren més denúncies de tortures. Amb tota la informació recollida han elaborat un informe.

Però aquest informe, o almenys la part que afecta l'estat espanyol, no veurà la llum. Els informes del Comitè de Prevenció de la Tortura del Consell d'Europa, un cop elaborats, són enviats als estats interessats i aquests han de donar-los el vist-i-plau abans de fer-los públics. Si no els el donen, no es publiquen. Espanya ha vetat el seu. L'únic país integrat al Consell d'Europa que també ha vetat la publicació de l'informe és Turquia. Però la negativa espanyola ha fet que un grup d'experts en problemes de tortures anglesos s'hagi interessat per la negativa espanyola i actualment en facin una investigació. Aquests experts, catedràtics d'universitat, van reunir-se la setmana passada a Barcelona amb alguns dels independentistes que havien denunciat tortures.

L'indult. La proximitat dels judicis ha servit de nou per reactivar les gestions polítiques a fi de buscar una solució per al conflicte dels presos i encausats independentistes. La Comissió de Portaveus és qui durant aquests anys ha representat políticament els afectats i qui ha intentat que el rebuig unànime de la societat contra les detencions es mantingués i es traduís en gestions polítiques. El Parlament de Catalunya ja va aprovar l'any passat una resolució demanant una solució política col·lectiva per a tots els afectats. En aquesta línia, una representació de tots els grups polítics de la cambra catalana, excepte el PP, va entrevistar-se amb el fiscal general de l'estat, Carlos Granados, per fer-li arribar la resolució del Parlament. La comissió era integrada per Rosa Bruquera (CiU), Alfred Pérez de Tudela (PSC), Josep-Lluís Carod Rovira (ERC) i Magda

PERSONES JUTJADES

Eduard López.

Aquest periodista de vint-i-nou anys era a casa seva, a Barcelona, el 6 de juliol de 1992. Eren quarts de dotze de la nit quan va sonar l'interfon del pis. El reclamava "una amiga de Vic". Va baixar a la porteria i en arribar a baix, algú li va tirar una jaqueta al cap i el va introduir violentament dins un cotxe. Els qui eren a dalt encara l'esperen. L'única explicació que va rebre dins el vehicle va ser un missatge tenebrós: "Sabes a qué venimos, verdad?" Ho va saber de seguida. "Em deixen en una cel·la sense llum i amb un jaç i dues flassades. Sento

crits esfereïdors procedents del pis de dalt. De seguida em porten a interrogar i comença un veritable calvari. M'apliquen una bossa de plàstic al cap que, com que m'ofega, m'arrenco amb una certa violència. Enfurismats, m'emmanillen les mans al darrere i me la continuen aplicant. Em fan posar de genolls -l'un d'ells se m'asseu al damunt- amb més bosses al cap i una pluja contínua de cops al cap. Em claven puntades de peu i cops de puny. Lluito i aconsegueixo d'incorporar-me mínimament diverses vegades. M'amenacen d'aplicar-me electricitat, si no col·laboro, mentre l'un d'ells em recorre els braços amb la punta dels dits". Després de passar per la Direcció General de la Guàrdia Civil Eduard López fou posat en llibertat provisional. No va haver d'anar a la presó, però tindrà judici.

—*L'arribada del judici refresca la memòria?*

—De fet, no hi ha dia que no hagi pensat en aquells instants. Són imatges fortes que et van rebotant de tant en tant. A nivell personal, des del començament sabia que la llibertat provisional era una cosa transitòria, però tot i així abaixes la guàrdia. La vida personal i professional ha continuat endavant, i el judici m'obliga a fer marxa enrere, a tornar a aixecar la guàrdia.

—*La tempesta política al voltant dels GAL...*

—Les clavegueres de l'estat existeixen i nosaltres hi hem passat. La realitat et recorda constantment el que nosaltres hem viscut. L'any passat van morir dos bascos a les comissaries espanyoles. Fa poques setmanes, dos catalans, Maria Ferrer i Zigor Larredonda, tornaven a denunciar tortures. El seu relat és idèntic al nostre. Tot continua igual.

—*Com valora l'expectació que ha creat el vostre judici?*

—S'ha recollit el que es va sembrar. Al 92, la resposta ciutadana ja va ser molt àmplia i decisiva. Durant aquests anys la Comissió de Portaveus ha treballat molt, mantenint aquest esperit inicial, i alguns partits polítics han avalat la tasca feta. Això et dóna força i legitimitat a l'hora de comparèixer davant l'Audiència. L'únic moment en què va perillar la unitat de criteris sobre el judici va ser quan ERC semblava que optava per la via de la reinserció, però finalment no ha estat així i ha optat per una línia més coherent, cosa que ha beneficiat tothom.

—*Les peticions fiscals superen en alguns casos els vint anys de presó. La seva és de sis anys.*

—Estic segur que moltes acusacions s'ensorraran, perquè no hi ha proves. La garzonada no va tenir sentit i la repressió va superar de molt el suposat perill real. Les peticions són desmesurades, fruit d'una legislació pensada per al País Basc, i tan absurdes com les que van haver de suportar la Núria Cadenas o els condemnats pel Cas Bultó. Aquesta vegada sembla que hi pot haver una resolució feliç, pel que ha anat sortint en les converses que responsables polítics han tingut amb el ministre Belloch. Hi ha d'haver una solució per al cent per cent dels encausats. El que no pot ser és que la majoria se'n surtin i caigui sobre quatre o cinc tot el pes de la presó. Si els condemnats són pocs caldrà continuar lluitant, sense abaixar la guàrdia. El conflicte és polític i la solució ha de ser global i igual per a tots.

PERSONES JUTJADES

Jaume Oliveras.

Aquestes eleccions municipals es presenta de número dos a la llista municipal d'Iniciativa per Catalunya del Masnou. És de la Candidatura d'Unitat Popular (CUP), una agrupació independentista que es presenta en coalició amb IC i de la qual havia estat regidor al mateix municipi entre 1987 i 1991. No fa encara un any, l'11 de maig de 1994, sortia de la presó, on va entrar després de ser

detingut a punta de pistola quan sortia del local del Moviment de Defensa de la Terra l'1 de juliol del 92. Ell també era a la llista de Garzón. Un cop al carrer ha reprès el doctorat d'història que tenia a mig fer.

—Com viu el debat que hi ha aquests dies sobre la presumpció d'innocència qui ha passat dos anys de presó preventiva?

—La presó preventiva, per als independentistes, és una condemna anticipada. Mentre els Rubio, Conde i De la Rosa entren i surten de les presons quan volen, encara hi ha quatre independentistes empresonats en situació de preventius des del juliol del 1992. Si parlem d'alarma social per justificar la presó preventiva, cal dir que a Catalunya aquesta alarma social és inexistent i així ho va expressar una resolució aprovada pel Parlament l'any passat. L'alarma social, la van provocar ells amb l'onada de detencions.

—En quines presons ha estat?

—Vaig estar un any a Alcalá Meco i un any a Can Briens. De Meco recordo que les condicions de vida penitenciàries eren molt dures. Feia un règim de vida molt restringit, amb una hora i mitja de pati al matí i a la tarda, i la resta del dia havia d'estar tancat a la cel·la. Tenia escorcolls diaris i hi havia una pressió constant damunt tots els independentistes. Com que érem un col·lectiu numèricament important, ho vam poder aguantar. El trasllat a Can Briens va ser fotut, perquè no van parar de donar-me cops i d'amenaçar-me. Un cop a la presó, la vida va millorar en alguns aspectes, però no deixa de tenir tots els defectes de les altres presons.

—El macrojudici que tindrà lloc la setmana que ve, com l'afronta?

—D'entrada he de dir que les peticions fiscals són monstruoses. El sumari és ple d'incongruències, com tants sumaris que ha instruït el jutge Garzón: es basa més en l'espectacularitat i en la seva promoció personal que no en cap altra cosa. Per part nostra, volem una solució política digna que permeti tancar una pàgina del moviment independentista dignament i continuar treballant políticament en favor dels nostres plantejaments. De tota manera, confiem molt poc en el poder judicial.

—Reclameu un indult?

—El que diem és que la solució no consisteix en l'aplicació de l'article 57 bis del Codi Penal, sinó en la voluntat política de normalitzar una situació. Cap dels qui som al sumari no ens hem de penedir de res.

Oranich (IC), tot i que aquesta no va poder assistir finalment a la reunió per un contratemps d'última hora.

Les formacions polítiques més actives a l'hora de negociar amb el Govern i el poder judicial una resolució del cas han estat ERC i IC. Els seus dos principals dirigents, Àngel

CARME PUÉRTOLAS

Les detencions de l'estiu del 92 provocaren una forta resposta de la societat civil catalana. Les denúncies de tortures van causar indignació.

Colom i Rafel Ribó, han dut personalment els contactes amb la finalitat última d'aconseguir un indult per als independentistes que resultin condemnats a penes de presó. Colom s'ha reunit amb el fiscal del cas i amb el fiscal en cap de l'Audiència Nacional espanyola, Leopoldo Aranda, per demanar que les peticions fiscals del final del judici s'adeqüin a la realitat política de la Catalunya d'avui, en el sentit que siguin lleus, perquè el capítol de la violència "és un capítol tancat". Segons que ha dit Colom a aquesta revista, "ningú" no hauria d'anar a la presó, i així ho ha fet saber al ministre de Justícia i Interior Juan Alberto Belloch, amb qui també s'ha reunit per sol·licitar-li formalment que el Govern indulti els condemnats. Pilar Rahola també ha fet gestions amb el ministre en el mateix sentit. Rafel Ribó, per la seva banda, també ha sol·licitat l'indult per als encausats al ministre Belloch perquè segons el president d'IC aquests judicis s'han d'afrontar com uns judicis de recerca de solucions del conflicte, amb la voluntat de "passar pàgina". Ribó també es va reunir amb Carlos Granados per sol·licitar que investiguessin les denúncies de tortures presentades pels independentistes, i amb el president de l'Audiència Nacional espanyola, Clemente Auger, per sol·licitar la llibertat provisional dels qui encara són a la presó.

Pere Martí